

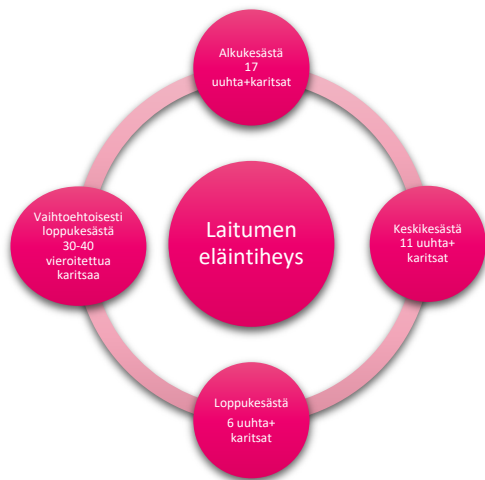
Lampaiden laidunnus

Lampaiden laidunnus

Tekstin kirjoittanut Jenni Parviainen, Agrologiopiskelija JAMK.

Laidunnus on osa lampaiden elämää. Laiduntaessaan lammas saa toteuttaa luontaista laumakäyttäytymistään ja se saa liikkua vapaasti aidatulla alalla. Laidunnukseen soveltuvia alueita ovat, nurmet, luonnonniityt, metsät, saaret sekä sellaiset alueet, joissa on lampaille soveltuvaa syötävää niiden tuotantovaiheen tarpeeseen nähden riittävästi. Eläinsuojelulain mukaan normaalituotannossa olevien lampaiden ei ole pakko laiduntaa. Laidunnuksesta on asetettu vaatimuksia luomutuotannon- ja eläinten hyvinvointikorvauksen ehtoissa. Niissä määritellään, että eläimillä on oltava mahdollisuus päästä laitumelle, ulkojalotetualueelle taikka ulkotarhaan. Pääsy ulos on järjestettävä aina kun se on sääolosuhteiden tai maaperän tilan puolesta mahdollista.

Kuvio 1. Lampaiden eläintiheys laiduntaessa kpl/ha

Lampaat syövät laitumen kuiva-ainetta n. 3% elopainostaan. Laidunruohon kuiva-ainepitoisuus on n. 200g/kg. Uuhi, joka painaa n.70kg

tarvitsee laidunruohoa ravinnokseen noin 10kg päivässä. Kasvatvat karitsat ja imettävät uuhet tarvitsevat parhaimmat laitumet, jotta niiden energian saanti on riittävää. Karitsoiden kasvua on hyvä seurata toistuvilla punnituksilla, jotta nähdään, että kasvua tulee tarpeeksi. Mikäli laidun on heikko voi karitsoiden kasvu pysähtyä ja kasvun uudelleen käyntiin saanti kestää noin 2 viikkoa. Lampaat syövät ensin maistuvimmat ja lehtevimmät kasvit. Tämän vuoksi laitumella tulisi olla 2-3 kertaa enemmän rehua niiden tarpeeseen nähden. Lampaan syönti on parhaimmillaan kasvuston ollessa 10 senttistä, laidunnuksen lopussa n. 5 senttistä. Laitumen piteuden arvioinnissa voi hyödyntää esimerkiksi laidunmaan laiduntikkua, jossa on asteikko valmiina.

Kuvio 2. Laidunmaan laiduntikku

Laitumia ja laidunnustekniikoita on erilaisia. Yleisin on viljellyllä nurmella tapahtuva lohkosyöttö. Lohko syötössä laidunmaat jaetaan sopiviin lohkoihin, joilla lampaat laiduntavat nurmien kasvun mukaan. Laidun kierto on joustava ja laitumet saavat myös välillä levätä.

Kaistasyöttö on tekniikka, jossa syötettävän lohkon koko on pieni ja syöttöaluetta vaihdetaan parin päivän välein, tässä laidunnus on tehokasta ja nurmi tuoretta koko ajan.

Rotaatiolaidunnuksessa periaate on lähellä kaistasyöttöä, erotuksena on syötettävän lohkon koko ja vaihdon nopeus. Ohjeena rotaatiolaidunnuksessa voidaan pitää sitä, että eläimet ehtivät syödä noin puolet siitä nurmen määrästä mitä on tarjolla. Tällöin nurmien uudelleen kasvuun lähtö tapahtuu nopeasti eivätkä eläimet ehdi syödä uutta kasvustoa vaan uusi kasvusto ehtii kasvaa hyvin ennen uutta laidunnusta.

Jatkuvassa laidunnuksessa sama lohko on laidunnettavana koko kesäajan. Tässä tärkeää on huomioida eläintiheys, jonka on hyvä vaihdella, keväällä enemmän kuin syksyllä.

ABCD- kierrolla tarkoitetaan tilan koko nurmialaa, siinä laidunnus ja rehuksi tehtävät nurmet ovat kaikki käytössä laidunnuksessa. Kierrossa on jokaisena vuonna yksi lohko, joka on tervetulolaidun, eli puhdas laidun kevään karitsoille. Se syötetään aina keväällä ja syksyllä siitä tehdään rehua, joten se on puhdas aina keväisin.

1-2-3- laidun menetelmässä keväisin laidunnuksessa on 40% tilan nurmista ja 60% tehdään rehua. Kun nurmet ovat kasvaneet isommalla alalla tarpeeksi rehun teon jälkeen siirretään eläimet näille lohkoille ja ne 40% pelloista, joilla eläimet olivat kevään saavat kasvaa. Loppusyksystä kaikki pellot ovat laidunnuksessa.

Lampaita käytetään usein myös maisemanhoitajina. Näissä kohteissa olisi hyvä huomioida alueen kasvillisuus ja ruuan riittävyys sekä eläintiheys. Maisemakohteissa kannattaa käyttää uuhia, sillä näistä kohteista saatavan rehun energia ei riitä karitsoiden kasvun turvaamiseen.

Lähteet:

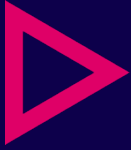
Laulajainen. J. 2019. Opas rotaatiolaidunnukseen, tavoitteena hiiltä maksimaalisesti sitova laidunnus.

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/267215/Rotaa-tiolaidunnusopas.pdf?sequence=3&isAllowed=y> .

Sillanpää. S. 2020. Webinaari, laidunten riittävyys ja kesäajan ruokinta.

Jalo. M & Alitalo. V. 2019. Lampaiden ja vuohien laidunopas.

https://www.proagria.fi/sites/default/files/attachment/lampaan_laidunnusopas_pieni_resoluutio.pdf .

Contact:

Lammastalouden tuotannontekijät LaTu- hanke:

Marianne Niinikoski, Projektipäällikkö

040 183 7085

marianne.niinikoski(at)jamk.fi

www.jamk.fi

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Biotalousinstituutti

Tuumalantie 17, 43130 Tarvaala

Sini Sillanpää, Kotieläintuotannon asiantuntija, lammas- ja vuohituotanto:

043 825 0526

sini.sillanpaa(at)proagria.fi

www.etela-pohjanmaa.proagria.fi/

ProAgria Etelä-Pohjanmaa

Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki

Milla Alanco-Ollqvist, Erityisasiantuntija, lammas- ja vuohituotanto:

040 7060 558

milla.alanco-ollqvist(at)proagria.fi

www.etela-pohjanmaa.proagria.fi/

ProAgria Etelä-Pohjanmaa

Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki